

HET NIEUWE GEMEENTEDECREET

Reeks Jura Falconis Libri, nr. 14

HET NIEUWE GEMEENTEDECREET

Een eerste evaluatie

JURA FALCONIS
(ed.)

Met bijdragen van
KAROLIEN BEKÉ
MARIJN DE VOS
NATHALIE DE VOS
RUDOLF MAES
FRANKIE SCHRAM
PHILIPPE VAN WESEMAEL
LUDO VENY

intersentia

Antwerpen – Oxford

Het nieuwe Gemeentedecreet
Jura Falconis (ed.)

© 2007 Intersentia
Antwerpen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

ISBN 978-90-5095-696-3
D/2007/7849/66
NUR 823

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Sinds de staatshervorming van 2001 zijn de Gewesten in beginsel bevoegd voor de integrale regelgeving met betrekking tot de gemeenten. Recent heeft de Vlaamse decreetgever van deze bevoegdheidsuitbreiding gebruik gemaakt om de wetgeving op de gemeenten grondig te herbekijken. Het resultaat ervan werd het Gemeentedecreet van 15 juli 2005. Ook de materie van de lokale verkiezingen werd door het Vlaamse Gewest fundamenteel gewijzigd, met onder meer de oprichting van een Raad voor Verkiezingsbetwistingen bij Decreet van 10 februari 2006.

Het nieuwe Gemeentedecreet is inmiddels nagenoeg integraal in werking getreden, en de wijzigingen aan de kieswetgeving hebben hun eerste test doorstaan met de gemeente- en provincieraadsverkiezingen van 8 oktober 2006. Jura Falconis heeft deze gelegenheid te baat genomen om op 18 april 2007 een studiedag te organiseren gewijd aan een eerste evaluatie van de nieuwe regeling, daarbij geholpen door het Instituut voor Administratief recht. Op de studiedag werd dieper ingegaan op de wijze waarop gemeenten in rechte kunnen treden en op de plaats van de burger in het Gemeentedecreet. Deze studiedag bleef niet beperkt tot theoretische analyses van (een deel van) de nieuwe regeling, maar theorie en praktijk werden ook aan elkaar getoetst door een panel van drie eminente juristen of politologen die de werking van de gemeenten ook van dichtbij meemaken.

Het boek dat voor u ligt, bevat de referaten van deze leerrijke studiedag. U vindt er vooreerst een bijdrage van mr. Ph. VAN WESEMAEL over het optreden in rechte van gemeenten. Het Gemeentedecreet vereenvoudigt de wijze waarop een gemeente in rechte kan treden aanzienlijk, maar er blijft hoe dan ook nog een zeker formalisme over, dat onder meer het gevolg is van de vereisten die de Raad van State in zijn rechtspraak stelt aan de beslissing van het college van burgemeester en schepenen om in rechte te treden. Prof. dr. R. MAES onderzoekt vervolgens de plaats van de burger in het Gemeentedecreet en gaat kritisch in op de vraag of het Gemeentedecreet één van zijn voornaamste doelstellingen weet te realiseren, met name de verhoging van het democratische gehalte van de gemeentebesturen. Prof. dr. Frankie SCHRAM licht daarna het nieuwe systeem van het budgethouderschap toe, een figuur die in de nieuwe Gemeentewet nagenoeg niet aanwezig was, en die responsabilisering van ambtenaren mogelijk maakt via delegatie en budgetverantwoordelijkheid.

Ook de nieuwe Raad voor Verkiezingsbetwistingen kan niet onbesproken blijven. U vindt in dit boek alvast een eerste analyse van zijn rechtspraak na de verkiezingen van oktober 2006, van de hand van prof. dr. L. VENY, K. BEKÉ en N. DE VOS.

De studiedag werd niet enkel georganiseerd door studenten, ze namen ook actief deel aan de werkzaamheden. Twee studenten uit de tweede licentie rechten voerden in het raam van het seminarie administratief recht onder de wetenschappelijke (bege)leiding van collega Marc BOES een studie uit naar evenveel materies binnen het recht van de lokale besturen. Marijn DE VOS gaat in een voortreffelijke studie dieper in op de werking van het college van burgemeester en schepenen onder het nieuwe Gemeentedecreet.

Het is nu de beurt aan de gemeentebesturen om het nieuwe Gemeentedecreet in de praktijk te brengen. Opvallend is dat ze daarbij veel vrijheid en beleidsruimte krijgen. Het is aan hen om de uitdaging aan te gaan en concreet gestalte te geven aan hun eigen organisatie en beleid. Aan onze studenten de uitdaging om binnen afzienbare tijd de implementatie van het nieuwe Gemeentedecreet in de praktijk op even uitstekende wijze te evalueren als ze de eerste evaluatie hebben aangepakt.

Sabien LUST

INHOUD

VOORWOORD	v
-----------------	---

DE WERKING VAN HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN

MARIJN DE VOS, o.l.v. Prof. MARC BOES	1
Afdeling 1. Inleiding	1
Afdeling 2. Van wet tot decreet	2
Afdeling 3. De werking van het college van burgemeester en schepenen	3
§ 1. Vergadering (art. 51 Gemeentedecreet)	3
A. Algemeen	3
B. Gewone vergaderingen	3
C. Buitengewone vergaderingen	5
D. Vergaderplaats	6
E. Agenda	7
F. Aanwezigheidsquorum	7
G. Verbod tot deelname aan bespreking en stemming	9
1. Algemeen	9
2. Algemeen verbod: rechtstreeks belang	10
3. Verbod om op te treden als advocaat of notaris	12
4. Verbod tot sluiten van overeenkomsten of deelname aan opdrachten voor aanneming van werk, levering of diensten, verkoop of aankoop	13
5. Verbod om op te treden als afgevaardigde of deskundige van een vakorganisatie in een gemeentelijk onderhandelings- of overlegcomité	13
6. Wet Overheidsopdrachten	13
7. Wraking	14
8. Verbod om goederen van de gemeente te kopen	14
9. Ontzetting uit rechten	14
10. <i>Nemo iudex in causa sua</i>	14
H. Niet-openbaarheid van vergadering	15
1. Algemeen	15

2.	Uitzonderingen	16
I.	Notulen	16
1.	Algemeen	16
2.	Verplichte vermeldingen	17
3.	Redactie	18
4.	Goedkeuring	19
5.	Kennisgeving aan de raadsleden	20
6.	Bewijskracht en bewaring	20
§ 2.	Burgemeester als voorzitter (art. 52 Gemeentedecreet)	21
A.	Algemeen	21
B.	Taken	21
§ 3.	Collegiale besluitvorming (art. 53 Gemeentedecreet)	22
A.	Collegialiteit	22
B.	Taakverdeling	23
§ 4.	Stemming (art. 54 Gemeentedecreet)	25
A.	Wijze van stemmen	25
1.	Algemene regel: mondelinge stemming	25
2.	Uitzondering: geheime stemming	26
i.	Toepassingsgebied	26
ii.	Doel	26
iii.	Verloop geheime stemming	27
iv.	Bewijs	28
B.	Volstreekte meerderheid	29
C.	Randgemeenten, Komen-Waasten, Voeren	29
D.	Staking van stemmen – Spoedeisendheid	29
E.	Herstemming bij benoeming of voordracht van kandidaten	30
§ 5.	Huishoudelijk reglement (art. 55 Gemeentedecreet)	31
A.	Algemeen	31
B.	Geldingskracht	32
C.	Inhoud	33
§ 6.	Deontologische code (art. 56 Gemeentedecreet)	34
A.	Algemeen	34
B.	Doel	35
C.	Deontologie: geen nieuw begrip	36
D.	Een aanvullende deontologische code	37
1.	De omgang met andere leden van het college	37
2.	De omgang van het personeel	38
3.	De omgang met aanbiedingen van derden	38
4.	De omgang met vragen tot dienstverlening van burgers	39
E.	Nood aan een deontologische basiscode?	40
	Bibliografie	43

HET OPTREDEN IN RECHTE VAN EEN GEMEENTE

PHILIPPE VAN WESEMAEL	49
Afdeling 1. Inleiding	49
Afdeling 2. De machtiging door de gemeenteraad onder de nieuwe Gemeentewet	50
Afdeling 3. De beslissing van het college van burgemeester en schepenen: duidelijk en ondubbelzinning	53
Afdeling 4. Ontvankelijkheid <i>ratione temporis</i>	56
Afdeling 5. Het belang van de gemeente	58
Afdeling 6. Moeilijk te herstellen ernstig nadeel	61

HET BUDGETHOUDERSCHAP IN HET GEMEENTEDECREET

FRANKIE SCHRAM	67
Afdeling 1. Wat is budgethouderschap?	67
Afdeling 2. Het budgethouderschap als een vorm van delegatie	69
Afdeling 3. Het budgethouderschap als vertolking van een managementvisie ..	70
§ 1. Het budgethouderschap als instrument van responsabilisering	71
§ 2. Het budgethouderschap als vorm van resultaatgericht management	71
§ 3. Het budgethouderschap als vorm van contractmanagement	72
§ 4. Het budgethouderschap als vorm van interne verzelfstandiging	72
§ 5. Het budgethouderschap in het licht van het autonomieprincipe	73
Afdeling 4. De vormen van budgethouderschap	74
§ 1. Het hoofdbudgethouderschap	74
§ 2. Het wettelijk budgethouderschap	74
§ 3. Gedelegeerde vormen van budgethouderschap	75
A. De secretaris als budgethouder voor handelingen van dagelijks bestuur	75
B. Delegatie van het budgethouderschap door de secretaris aan personeelsleden	76
C. Delegatie van het budgethouderschap door het college van burgemeester en schepenen aan bepaalde personeelsleden	76
D. Delegatie van het budgethouderschap door het college van burgemeester en schepenen aan wijkcomités of burgerinitiatieven ..	78
§ 4. Het budgethouderschap van het hoofd van een IVA en de delegatiemogelijkheden	79
Afdeling 5. De opdracht van de budgethouder	80
§ 1. Opdrachten m.b.t. de uitgavencyclus	80
§ 2. Opdrachten m.b.t. de ontvangstencyclus	82

Afdeling 6. Controle op de budgethouders	83
§ 1. Het vereiste van voorafgaand visum	83
A. Het principe	83
B. Vrijstelling van de visumverplichting en de vrijwillige voorlegging	84
C. De overruling van een weigering om een visum te verlenen	84
§ 2. De rapporteringsverplichting	85
§ 3. Het budgethouderschap gezien vanuit een ruimere keten	86
Afdeling 7. De aansprakelijkheid van de budgethouder	88

DE PLAATS VAN DE BURGER IN HET GEMEENTEDECREET

RUDOLF MAES	91
Inleiding	91
Afdeling 1. De burger in de periode van de nieuwe Gemeentewet	92
§ 1. Representatiedemocratie. De burger als kiezer, als rechtssubject en als belastingbetaler	92
§ 2. Adviesraden bieden inspraakmogelijkheden ten aanzien van welbepaalde beleidsdomeinen	93
§ 3. De volksraadpleging	94
§ 4. Actieve en passieve openbaarheid van bestuur	94
§ 5. Burgers als (mede)bestuurders	95
§ 6. Binnengemeentelijke territoriale organen of districten	95
Afdeling 2. De burger in het kader van het Gemeentedecreet	96
§ 1. Uitgangspunten en beginselen	96
§ 2. In het Gemeentedecreet geregelde instrumenten	98
A. Klachtenbehandeling en ombudsdienst	98
B. Inspraak	99
C. Voorstellen van burgers	100
D. Verzoekschriften aan de gemeenteraad	101
E. Gemeentelijke volksraadpleging	101
F. Binnengemeentelijke territoriale organen of districten	102
G. Budgethouderschap voor wijkcomités en burgerinitiatieven	102
H. Medebestuur in het kader van de gemeentelijke extern verzelfstandigde agentschappen	103
Slotbeschouwingen	104

**DE RAAD VOOR VERKIEZINGSBETWISTINGEN: DE EERSTE
JURISPRUDENTIE**

LUDO M. VENY, KAROLIEN BEKÉ en NATHALIE DE VOS	107
Afdeling 1. Ter inleiding	107
Afdeling 2. Enkele statistische gegevens	108
Afdeling 3. Organisatie en bevoegdheden van de Raad voor Verkiezings- betwistingen	109
§ 1. Organisatie	109
§ 2. Bevoegdheden	112
Afdeling 4. Procedurele aspecten van de bezwaarprocedure	114
§ 1. Procedure bij klacht	114
A. Algemeen	114
B. Ontvankelijkheid: vormvoorschriften	114
C. Ontvankelijkheid: hoedanigheid en belang	118
D. Procedureverloop van het beroep	119
§ 2. Ambtshalve optreden van de Raad voor Verkiezingsbetwistingen	122
Afdeling 5. Omtrent het inhoudelijke contentieux	123
§ 1. Gegrondheid van het beroep	123
§ 2. Dwangsom	127
Afdeling 6. Beroep bij de Raad van State	128
§ 1. Rechtsgrond	128
§ 2. De rechtspraak naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2006	128
Afdeling 7. Besluit	132

